



ЩЕРБІНА Олександр Мусійович (17. 02(01. 03). 1874, м. Прилуки, нині Чернігівської обл. — 07. 01. 1934, Київ) — психолог, філософ. Брат *К. Щербини*. Професор (1918). Унаслідок нещасного випадку в дитинстві втратив зір. Закінчив Прилуцьку чоловічу гімназію (1898), факультет класичної філології Університету св. Володимира у Києві (1905), де був залишений для підготовки до професорського звання, викладав логіку та історію етики. 1909—18 жив у Москві, займався науковою діяльністю, працював приват-доцентом Університету. Під час 1-ї світової війни надавав підтримку військовослужбовцям, які втратили зір, виступав з публічними лекціями в багатьох містах України та Росії. 1918—20 — завідувач кафедри філософії Катеринославського університету (нині Дніпро); 1921—31 — викладач Прилуцького педагогічного технікуму, водночас читав курс лекцій з психології у Полтавському ІНО. Від 1931 — професор Київського педагогічного інституту. Зазнав переслідувань, у зв'язку з чим погіршився стан здоров'я, останні роки життя провів у психіатричній лікарні. Основні дослідження присвячені тлумаченню логіки і гносеології І. Канта, автор передмови до перекладу його книги «Логика» (Петроград, 1915). Вивчав також проблеми етики,

соціальної адаптації незрячих. У Прилуках на території колишньої садиби вченого йому відкрито меморіальну дошку.

Основні праці

Учение Канта о вещи в себе. К., 1904; Возможна ли психология без самонаблюдения // Вопр. философии и психологии. 1908. Кн. 94; О допущении женщин в университет. Москва, 1910; 1916; «Слепой музыкант» В. Г. Короленко как попытка зрячих проникнуть в психологию слепых (в свете моих собственных наблюдений) // Г. Челпанову от участников его семинариев в Киеве и Москве. 1981—1916: Ст. по философии и психологии. Москва, 1916; К чему следует стремиться при воспитании слепых // Пути воспитания дефектив. ребенка. Ростов-на-Дону, 1926.

Рекомендована література

1. Ткачук М. Л. Щербина Олександр Мусійович // Філософська думка в Україні: Біобібліогр. слов. К., 2002.

Л. М. Карпилянський

Бібліографічний опис:

Щербина Олександр Мусійович / Л. М. Карпилянський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891731>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).